

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétbe és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizet
 vagy megvásárolja nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Elvi vagy személyi harc?

(a—.) A bankügyből, vagy inkább a bankcsoporthoz akciójából kormányválság lett, a kormányválságból a koalíció válsága nőtte ki magát és úgy fejlődnek a dolgok, hogy valószínűleg válságba kerül a függetlenségi párt is, melynek válsága még csak akkor lesz igazán súlyos, ha eléri azt, ami után most oly nagy erővel törtetnek a párt alvezérei, ha tüniillik egyedül veszi át a párt a kormányzást.

Ezek az alvezérek alig sejtik, hogy avval ássák alá a párt tekintélyét és népszerűségét, amiután most annyira sóvárognak.

Kossuth és Apponyi nagyon jól tudják, mi járna avval, ha pártjuk egyedül venné át a kormány vezetését. Ők már tájékozva vannak a felől, hogy a korona igenis hajlandó a pártnak adni megbízást a kormány alakításra, de nem feltétel nélkül. Ha a párt vállalkozik 67-es alapon átvenni a kormányzást, négy évtizeden át hangoztatott közjogi elveit pedig, amelyekkel szívós, elszánt, fegyverlárásaitól is támogatott küzdelem után többségre jutott, ezeket az elveket pedig hajlandó szegre akasztani, akkor mi sem áll ut-

jában, hogy erre a megbízást megkapja a koronától.

Ez azonban kétségkívül elképzelhetetlenül nagy adó lenne a minden valószínűség szerint pünkösdi uralomért. Most afelől teljesen tisztában lehet a párt, illetve a hatalom után törtető Justh-Holló frakció, hogy ha elveinek feladása árán vállalkoznak a kormány átvételére, akkor az első választásnál elfordulna tőle a nemzet bizalma s nincs a hatalomnak az az eszköze, amelylyel többségét fenn tudná tartani.

Kossuth és Apponyi nagyon jól tudják, hogy a koalíció másik két pártjához nemcsak a régi fegyverbarátság, nemcsak az irántuk való hála és nemcsak a politikai tisztesség fűzi, hanem a politikai kényszerhelyzet is.

Hogy is írta Kossuth márciusi levelében? Idő előtt jutott többségre a párt. Idő előtt, vagyis mielőtt elveit kormányképesé tehetné volna. A korona a kiegyezés alapján áll ma is s arról nem tér, bármilyen nagy többsége legyen is a függetlenségi pártnak. A korona tehát csak kiegyezési alapon adhat megbízást a kormányzásra. Miután pedig a koalíció másik két pártja 67-es alapon áll, így a függetlenségi párt részt vehetett a kor-

mányzásban anélkül, hogy le kellett volna mondania elveiről; ami azonban lehetetlen lesz, ha egyedül veszi át a kormányzást.

Ezeket kívül van még más körülmény is, melyet jó lenne figyelembe venniök a hatalom polcára törekvő függetlenségieknek. Egyik az, hogy a függetlenségi pártnak egymagában olyan ügyekben, ahol a horvátok is szavaznak nincs is abszolút többsége, — a tisztán magyar ügyekben meg van ugyan, de oly elenyésző csekély, alig tíz szavazat, amelylyel a választói reformot keresztül vinni alig lehet. Ehhez járul az a másik körülmény is, amit már Ugron Gábor is szóvá tett, hogy a főrendiházban egyáltalán nincs függetlenségi többség, sőt függetlenségi párt sincs. Enélkül pedig nem lehet kormányozni még átmenetileg sem.

Mindezek gondolkodóba ejtették az uralomra vágyó függetlenségiakat is s azért most már úgy szeretnének segíteni a dolgon, hogy a koalíció ugyan megszűnne, de a két 67-es pártnak egy-egy tárcát adnának, hogy azok jóakaratu támogatását megnyerjék; — emellett pedig lemondanának a personal-unióról, az önálló magyar hadseregről és kikapcsolnák a bankkérdést.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Utazás az urna körül.

Hazatérve a gyermeknap veszedelmei közül, nagyot sóhajtottam. Hiába, nincs jobb dolog, mint a tullevés, mondotta a görög bölcs s a gyermeknap is akkor jó, ha már az ember tul van rajta.

A város képe egészen megváltozott a két gyermeknapra. Az égbolt ugyan hol kiderült, hol beborult, de az utca képe állandóan derős volt. A hány nevezetesebb utca sarok van Nagyváradon, mindeniknél ott volt kiállítva egy csomó bájos asszony és leány. S minthogy a kiállított tárgyakhoz nyulni tilos, ennek a tilalomnak a szimbolizálására ott posztolt minden egyes urna és annak hölgyei mögött egy-egy marconaképtű rendőr.

Hanem ha a kiállított csoportokról ennyire gondoskodott a főkapitány, miért nem gondoskodott a járőrelők biztonságáról is? A járőrelőktől megóvta a rendőr az urnákat; de hát a járőrelőket ki óvta meg a minden utca-sarokról fenyegető veszedelmektől? Itt a gyűjtő-urnára figyelmeztetett egy ismerős hölgy; a következő saroknál képes levelezőlapot kínálta; a harmadik sarokot óvatosan ki akarod ke-

rülni — igen ám, de egy kis leány eléd szalad s olyan bájos mosollyal kínál meg virággal, hogy ismét erszényedbe nyulsz. A virág ugyan hervadt, de a mosoly megérte. A negyedik saroknál nincs ismerősöd, azt tehát bátran elkerülheted, gondold. Az ám? a mint nagy büszkén el akarsz surranni előtte, odafut egy kis fiu egy persellyel s megint a zsebedbe kell nyulni. A hatodik saroknál Diósi Nusi árulja a saját arcképet egy koronáért, aláírással kettőért. Természetes, hogy ezzel föl kell magadat szerelned. Odább a kis Batizfalvi Eliza libben eléd, szintén fényképpel:

— Tesszék egy kisz Batizfalvit!

— Utoisó pénzeden bár, de beszerzed magadnak a másik primadonnát is (hiába csak, ők nem tudnak egymás nélkül élni.) Akkor aztán sietnél haza, nehogy a kabátod és egyéb ruháneműd is ott maradjon a jótékonyaság oltárán. Találkozol legjobb barátoddal. Ki akarod önteni előtte keserűségedet, de a jó barát megelőz s egy primadonnaképet húz elő.

— Egy koronát az elhagyott szegény gyermekek javára!

Szerencse, hogy már nincs tíz filléresed sem, különben a legjobb barátodnak megtennéd ezt a szivességet, nem is gondolva arra, hogy a derék jó barát a saját javára akar tul-

adni a rászózott képen s egy elszíratott koronáját szeretne zsebébe visszavarázsolni.

Ilyesformán folyt le azok közlekedése, akik ezen a két napon kellő elővigyázat nélkül jártak az utcán. Mert voltak ám óvatos férfiak is! A villamosoknak soha sem volt akkora forgalmuk, mint a gyermeknapokon. Volt Váradon akárhány uri ember, aki kétségbeesésében bemekült a villamosba s viláért végig nem ment volna gyalog a kishidon, Bémer-téren és Rákóczi uton! Valószínű, hogy jövőre ezekre a menekülőkre is kitogja vetni hálóját a liga s a villamos kocsikban mozgó urnákat és villamos hölgybizottságokat fog elhelyezni.

Akiknek mégis gyalog kellett járniok, bámulatos leleményességet fejtettek ki a Seyllák és Charybdisek elkerülésében. Sas Ede például a következő, stratégiailag kitűnő utat választotta, mikor a Nagyvárad Takarékpénztárból a Magyar Bankba ment: Először is ki kellett kerülnie a Teleky-utca sarkán álló posztot, amely különösen veszedelmes volt, mert egy mozgó persellyel is el volt látva. Bement tehát a városháza Teleky-utcai mellékkapuján s a főbejáraton át jutott ki a Szent László-térre. Itt betért a templomba, hogy erőt merítsen a további veszedelmek kikerüléséhez. Egyenest a Magyar Bankba nem mehetett, mert egy élelmes tábor éppen a passage elé telepedett, te-

PETHEŐ ZSIGMOND mázoló

Lakása: Uri-utca 29. sz. Telefon szám 875.

Ha ez komoly dolog, akkor itt már többé nem elvekről van szó, hanem csak egyes alvezéreknek a minden áron való érvényesüléséről.

Ezért pedig kár volna feláldozni a pártot.

A politikai válság.

A válság stagnál. Ujabb mozzanat csak a szerdán kezdődő királyi kihallgatásokkal várható. Jelenleg úgy a pártklubokban, mint a sajtóban, a válságnak olyan megoldását lanszírozzák, mely a függetlenségi pártot juttatná hatalomra.

Egy előkelő államférfi, aki a napokban a király elé fog járulni, egy bécsi lap budapesti levelezőjének a következőket mondotta;

— A meghívandó 48-as politikusok azt fogják ajánlatni a királynak, hogy függetlenségi kabinetet alakítson. Erre nézve a függetlenségi párt feltételei a következők:

1. A korona és a függetlenségi párt között új paktum kötődik, melyben a párt kötelezettséget vállal az általános választói jog gyors törvénybe iktatására.

2. A bankkérdés ideiglenes rendezése a közönség alapján; a bankkérdés végleges rendezése az új parlamentnek tartatik fenn.

3. A függetlenségi párt lemond a personal unióra irányuló követeléséről és az önálló magyar hadseregről.

4. Felajánl az alkotmánypártnak és a néppártnak egy-egy tárcát, hogy ezen pártok jóakaró támogatását megnyerje.

Es utóbbira a függetlenségi pártnak szüksége van, mert a képviselőházban alig rendel-

kinttel az elsei lejáratokra s mindenkit, aki a bankba sietett, több-kevesebb korona erejéig megóvatolt. Vándorunk tehát a Kossuth-utcába fordult, óvatosan körütekintgetve, mert a Kishidőnél posztoló őrség árgus szemekkel figyelt a távoli terepre is. A Kossuth-utcán végig menve, a Nagy-piac-térről a Zöldfa-utára ment s a zöldfa-utcai bejáraton át jutott be a passzageba és innen a bankba. Az egész utat a Nagyváradi Takarékpénztártól a Magyar Bankba mindent beleszámítva, csekély háromnegyed óra alatt tette meg.

Efféle kerülőkkel sokan segítettek magukon. Így jutott el valaki a Molnárdától Huzeláshoz (igen veszedelmes vonal!) a Szent János-utcán, Zata-utcán és Apáca-utcán át. Egy másik barátunk a kishidőn nem mervén átmenni a két hidőnél táborozó urnabizottságoktól, elkerült a vasuti hidra s úgy ment át Ujvárosra. És mindenki a legnagyobb irigykedéssel szemlélte azokat az immunizált lényeket, a kiknek gomblyukában ott lógott az ismerős biléta:

Ne tessék bántani!

Ő már adott.

Voltak élelmes férfiak, a kik nem a ligától szerezték be a mentesítő jelvényt, hanem maguk gyártották. Egy ur a következő biléttel igyekezett elhessegetni az ostromlókat:

kesik többséggel, míg a főrendiházban elenyésző kisebbségben van.

Mindenesetre érdekes az alábbi összeállítás.

A képviselőháznak 453 tagja van, ebből:	
függetlenségi	223
alkotmánypárti	93
néppárti	33
nemzetiségi	24
balpárti	16
horvátok	40
pártonkívüli	24

összesen 453

Az abszolút többség tehát 227.

Kossuth 223 képviselőre számíthat legjobb esetben, normális viszonyok között tehát nincs meg az abszolút többsége.

Justh Kossuth nélkül 60—70 emberre számíthat, de Kossuthal az egész függetlenségi pártra.

Andrássy az alkotmánypártra, a néppártra és 10 pártonkívüli, vagyis 136 emberre számíthat.

A függetlenségi pártnak Andrássy, ha Kossuthal együtt megy, 150 emberre számíthat, Kossuth nélkül egyetlen egyre sem. A főrendiházban a 67-esek vannak túlnyomó többségben. Itt a függetlenségi pártnak tíz szavazata sincsen.

Polónyi Géza a helyzetről.

Polónyi Géza szombaton este a Saskörken választói előtt nyilatkozott a politikai helyzetről. A volt igazságügyminiszter hosszas fejtegetéseinek az a következtetés az eredménye, hogy a kibontakozás keresztülvitelére csak — Wekerle Sándor hivatott.

Polónyi elsőben a helyzetről festett általános képet, bírálta a függetlenségi párt magatartását, asz után a bankkérdést ismertette. Itt

Ne tessék bántani!

Ő már le van törve!

Egy ur pedig röviden, de velősen ezt akasztotta ki:

Himlős!

Hanem hát ezek a kis ravaszkodások semmit sem használtak. Ha máskor nem, hát a konfetti-dobálásnál megsarcoltak mindenkit. Hát még a csibész-tercet, a művásár, meg egyéb kopasztási intézmények? Nem tudjuk még pontosan, mennyi lett a bevétel, de az bizonyos, hogy nem egy ur tért haza végleg letörve. Persze csak otthon vette észre, menyit kiadott s akkor amugy törökösen elkáromkodta magát, a fészkes letvaba kívánva minden jóékonny mozzalmat, egyebekben pedig ki-jelentette:

— Még egy gyermeknap — s a magam kilenc gyermekét is kénytelen leszek a gyermekvédő liga gondjaiba ajánlani!

élesen támadta a választói reform elodázásáért Andrássy Gyulát és ezzel fejezte be szavait:

— Tervbe van véve a mostani pártoknak egy közös többségbe való gyűjtése a következő programmal: a bankkérdés 1917-ig függőben marad, nyomban asz után meghosszabbítatik a közös bank. Ennek a programnak az a célja, hogy a reformokhoz a felség jóváhagyását és szentesítését kieszközölje s az így létesítendő kormány semmiesetre sem átmeneti kormány. A bankkérdést ezzel a programmal az állami jegybank alapján lehetne megoldani s el kellene ejteni egyelőre a részjegybankot. — Így 1911-ig meg lenne oldva a bankkérdés. A függetlenségi párt és Wekerle Sándor keressék és találják meg egymást s egészséges program alapján Wekerle vállalkozni fog új kormány alakítására.

A függetlenségi pártkörből.

Május első két napja a függetlenségi körben csöndesen mult el. Szombaton talán negyven képviselő járt fön, vasárnap tizenötél nem több. Politikáról, válságról, kibontakozásról alig esett szó. Nagy Dezső tett ugyan kísérletet arra, hogy felszítja az érdeklődést az aktuális politikai kérdések iránt, Sághy Gyula azonban, aki egymagában képviselte a pártvezetőséget, elhallgattatta:

— Ugyan hagyj, — mondta neki, — látod, senki sincs itt, akinek most kedve volna a politikára.

Szombaton még volt valamelyes élénkség. A párt tagjai eleinte Holló Lajos és gróf Batthyány Tivadár alelnökökkel latolgatták a válság eshetőségeit, hét óra után pedig Justh Gyula elnök véleménye iránt érdeklődtek. A beszélgetés csöndesen folyt ugyanabban a mederben, amelyben napokkal előbb. Az a vélemény lett általánossá, hogy jelentős változás vagy fordulat a helyzetben csak a király Budapestre érkezése után, az alkalmasint szerdán kezdődő kihallgatások végén következhetik el.

Wekerle nyilatkozata.

A Magyar Hírlap vezércikkben Polónyi és Wekerle közti beszélgetést közli, mely a miniszterelnök beszédének értelmét félre magyarázza. Wekerle Sándor most a beszélgetésre vonatkozólag kijelentette, hogy Polónyival egyáltalán nem beszélgetett a jövő politikai helyzetről olyan formában, mint az a nyilvánosság elé került, s a melynek csak az volt a tendenciája, hogy zavarokat teremtsen. Neki meggyőződése és célja az, hogy elsősorban azokat a dolgokat kell lerombolni, a melyek most az egyes pártok között képezik a választó falat. A választói jogra vonatkozólag kijelenti, hogy abban minden tekintetben szolidáris Andrássy Gyulával.

A nagyváradi függetlenségi párt közgyűlése.

Vasárnap délelőtt tartotta rendes közgyűlését a függetlenségi és 48-as párt, közepes érdeklődés mellett. Jelen voltak:

Szokoly Tamás pártelnök, Nadányi Károly, dr. Halász Lajos képviselő, dr. Stokker József és dr. Adorján Emő tiszelnökök, dr. Pász Sándor, dr. Dóri Ferenc, dr. Altmann Jakab kerületi elnökök, dr. Krüger Aladár pártjegyző,

Feltűnő olcsó árakban szerezhetők be Friss és Társánál
női-, férfi- és gyermek harisnya, keztyük, ridikülök, sétatobok, nyakkendők; óriási választék sapkákban.

Beczky Lajos, Czeglédi Jeremiás, Déri János, Diósi Ferenc, dr Déri István, Fried Ferenc, Hankovits Ferenc, Juricskay Barnabás, Kiss Dávid, Kerekes Elek, Kelen Béla, Katona Mihály, Láng József, Marton Manó, Mokry János, Niedermann Antal, Sas Ede, Schwartz Andor, Szilárdy Ernő, Vicsay Lajos, Weisz Lajos.

Szokoly Tamás lendületes elnöki megnyitása után áttért a tárgysorozatra. A Fenyő Sándor lemondásával megüresedett egyik jegyzői állásra egyhangulag **Marton Manót**, a Nagyvárad szerkesztőjét választották meg.

A részint elhalt, részint eltávozott választmányi tagok helyeit Balogh Kálmán, Kalenda János, Márkus Bernát, Virányi Győző, Varga László, Vajda Géza és Vidosits Gyula, póttagok jöttek be rendes választmányi tagoknak. Helyettes zászlótartó Orbán Ferenc lett. — Weisz Lajos terjesztette még elő pénztári jelentését, amit tudomásul vettek.

Következett a közgyűlés legérdekesebb tárgya: az önálló bank ügye.

Erre vonatkozólag dr **Adorján Emil** formás beszéd kíséretében terjesztette be határozati javaslatát, melyeket dr Stokker József, dr Halász Lajos, Sas Ede és Szokoly Tamás hozzászólásai után elgondolták a következőkben:

I.

Sajnálattal állapítja meg a párt, hogy a kormány kénytelen lemondani azért, mert az önálló nemzeti bank felállításához a kormányban nem volt meg az összhang. A párt újból felír a képviselőházhoz az önálló bank érdekében. Felír továbbá a párt az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártkörhöz is az iránt, hogy csak olyan kormányt támogasson, melyben nemcsak az általános, titkos egyenlő, de a magyarság hegemoniáját kidomborító választói jog, hanem az önálló nemzeti bank létrehozatalára is meg van az összhang.

II.

Abból az alkalomból, hogy pártunk vezére, **Kossuth Ferenc** és vezértársa **Apponyi Albert** gróf az önálló nemzeti bankhoz való ragaszkodásuk jeléül miniszteri tárcájukról lemondottak: a nagyváradi párt úgy **Kossuth Ferenc**, mint **Apponyi Albert** gróf iránti nagyrabecsülésének és rendíthetetlen bizalmának ad kifejezést és biztosítja őket az önálló nemzeti bankért folytatandó további küzdelmeikben lelkes együttérzésről és odaadó támogatásáról.

III.

A párt elismerését, ragaszkodását és bizalmát fejezi ki **Szokoly Tamás** országgyűlési képviselő iránt.

Szokoly Tamás a határozati javaslatokat egyhangulag elfogadottaknak jelentette ki s a maga nevében ígérte, hogy az országgyűlésen az önálló bank felállítása mellett fog működni.

A közgyűlés határozatából a következő táviratot küldték **Kossuth Ferenc**hez:

Nagyméltóságú

Kossuth Ferenc

pártelnök urhoz

Budapestem.

A nagyváradi függetlenségi és 48-as párt ma tartott közgyűlése abból az alkalomból,

hogy **Nagyméltóságod** és vezértársa **Apponyi Albert** gróf az önálló nemzeti bankhoz való ragaszkodásuk jeléül miniszteri tárcájukról lemondottak: **Nagyméltóságok** iránt nagyrabecsülésének és rendíthetetlen bizalmának ad kifejezést és biztosítja **Nagyméltóságok** az önálló nemzeti bankért folytatandó további küzdelmeikben lelkes együttérzéséről és odaadó támogatásáról.

Szokoly Tamás országgyűlési képviselőket pártunk ragaszkodásáról és bizalmáról biztosítván, felkértük, hogy az önálló bank ügyében hozott határozati javaslatainkat és feliratainkat **Nagyméltóságodnak** és a képviselőház elnökének benyújtani sziveskedjék.

Dr **Adorján Emil**,
helyettes pártelnök.

Törökországi forradalom.

Anatolia fellázadt.

Berlin, május 3. Jelentik Konstantinápolyból: Egész **Anatolia** fellázadt. A legutóbbi hírek szerint **Gyarkirben**, továbbá **Jemenben** zavargás tört ki. Ha a központi kormány nem tesz energikus intézkedéseket, akkor a zavargás hatása a fővárosra elkerülhetetlen.

Az utolsó órák.

Páris, május 3. Jelentik Konstantinápolyból: **Abdul Hamid** letétele előtt agyon lötte legkedvesebb feleségét, ki éve van nála.

Konstantinápolyban rendezkednek.

Berlin, május 3. A Tageblattnak jelentik Szalonikiből: A konstantinápolyi patriárkát tartóztatták, mert nagyon terhelő adatok vannak ellene, hogy részt vett az április 13-iki zendülésben. Hír szerint saját macedonai klerusa tette meg ellene a följelentést.

Konstantinápoly, május 3. **V. Mohamed** szultán elrendelte, hogy **Abdul Hamid** összes birtokait, valamint az általa uralkodása folyamán elkobzott birtokokat az államkincstárnak átadják.

Konstantinápoly, május 3. Ma reggel a nap felkelte előtt kezdődtek meg a nyilvános kivégzések. 13 zendülő szaloniki vadász, köztük egy ősz őrnagyot is, aki rálőtt az igazságügyminiszterre, akasztottak fel. Mint hóhérok, cigányok szerepeltek. Egész nap óriási tömeg nézte a kivégzett katonákat. Az a hír, hogy **Murad** béget is kivégezték, nem igaz.

Az új szultán üdvözlöte.

Konstantinápoly, május 3. A városban és környékén csend és rend van. A ma jelentett eset csak a régi regime utáni vágy és az utóbbi időkben történtek epizódja gyanánt tekintetik.

Pallavicini őrgróf nagykövet az osztrák magyar kormány nevében tegnap szerencsekívánatait fejezte ki a szultán jóléte és kormányzásának eredménye fölött. **Imperiali** márki olasz nagykövet hasonló célból szintén megjelent a portánál. **Porta** és udvari körökből hírlik, hogy az európai városok, valamint az ázsiai Török-

ország összes hatóságai meghódoltak az új szultánnak. Csak egynéhány távolabb fekvő és azok, kik távirati összeköttetésben nincsenek a fővárossal, nem hódoltak még meg.

Hogyan készült a forradalom.

Konstantinápoly, május 3. **Hilmi** basa volt nagyvezér a Turqui tudósítójának kijelentette, hogy 3 nappal az április 13-iki forradalom kitörése előtt kiváló személyiségeket hívott magához, köztülük a hodszák és a csőcselék izalmát illető aggodalmait és kérdezte őket, vajjon lehet-e a helyőrségre számítani. Az igenlő feleletre azon törekedett, hogy elejét vegye annak, hogy **Abdul Hamid** a lakosság felkelését provokálja. **Hilmi** basa védekezett azon szemrehányás ellen, hogy a lázadást nem erőszakkal nyomta el, amennyiben kifejtette, hogy ily eljárás mézszárlást, idegen intervenciót és Törökország tönkretűnését eredményezte volna. **Hilmi** basa megerősíti, hogy ez alkalommal visszautasította a belügyi tárcát és a nagyvezérséget és azon szándékát fejezte ki, hogy több havi utazást tegyen Európában.

A zavargások.

Konstantinápoly, május 3. Örmény lakok értesítése szerint **Mersitan** (**Sivasit vilajet**) 20.000 mohamedántól körül van véve.

A **Jeni Gazetta** szerint véglegesen konstátálva van, hogy az adanai zavargások az itteni eseményekkel függnek össze és ugyanazon olalinszcenálták azokat.

Abdul Hamid Szalonikiben marad.

Konstantinápoly, május 3. **Abdul Hamid** exszultánt, az állam foglyát, nem fogják **Monasztirba** szállítani, mert félnék tőle, hogy ott esetleg lázadás keletkezik. Az exszultán minden valószínűség szerint **Szalonikiben** marad.

Gyermeknap.

Amire hetek óta készült az egész társadalom, s ami oly nagy lázba hozta az egész közönséget, a gyermeknap szombaton és vasárnap zajlott le. A gyermeknap szombaton a kora reggeli órákban vette kezdetét. A katonák senki a város főbb utcáit bejárva mindenütt válogatott zenedarabokat játszott.

Szombat.

Reggel 8 órakor már minden utca sarkán fel voltak állítva az urnák, mellettük az örökkel, akik dicséretükre legyen mondva nagyon diszkréten, de azért elég nagy bugalommal váromlottak meg a nem mentesített járókelők pénztárcáját. Míg az urnák mellett egyhelyben teljesítettek őrszolgálatot a nők, addig mosolygó lányok fényes perselyekkel indultak háborúra az urnáktól már megmenekültek ellen. Természetes, hogy ezek a gyűjtések voltak a legeredményesebbek. Legtöbbet gyűjtöttek mozgó perselyekkel **Szondy Mici**, **Szondy Erzsike**, **Békeffy Böske**, **Lakatos Klári**, **Korda Györgyike**, **Wallner Jolán**, **Kelemen Nelly**, **Steinbach Edit**, **Reiner Margit**, **Vértessy Mariska**, **Popper Lili**, **Csapó Lencike**, **Bige Bertus**, **Kakas Mimi**.

A két becézett primadonna **Dióssi Nusi** és **Batizfalvi Elza** saját arcképeit arulták, de ezen kívül mozgó perselyekkel is jártak s addig míg teljesen meg nem telt a persely folyton gyűjtöttek.

Tennisz

színes női

színes gyermek

valódi amerikai

Chassala szandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

Déli 12 órakor a Bihar orfeum három tagja Kirschner és Deutsch islésezen díszített díszszekerén tartottak előadást. A csibész teret hozta be a legtöbb jövedelmet a gyermeknapra.

Délben a Pannónia éttermében a színház tagjai kabaré előadást tartottak. A Pannónia étterme teljesen megtelt a hallgatósággal, mely minden számot megtapsolt. Különösen melegen fogadta a közönség Batizfalvi Elza számait.

Délután 4 óráig a csendes pumpolás tartott. Perselyekkel jártak s szedték a pénzt. 4 órakor a szinkörben tartott Wladimir mester előadást kevés számú érdeklődő előtt, pedig a bemutatott különböző erőprodukciók több közönséget is megérdemelt volna. A szinkörben Wladimir mester előbb több igen érdekes fogást mutatott be, melyek teljesen az anatómián alapszanak, majd Wladimir mester iskolabirkózást mutatott be Láng Öszkával. A birkózás Wladimir győzelmével végződött. Ezt követte Láng Öszkár és Benedek László birkózása, mely befejezetlen maradt 10 pernyi küzdelem után.

Este 7 órakor hömpölygött a nép a Rákóczi-úton. A Poynár ház erkélyén Mezey Gyula közigazgatási gyakorlók tárogatózott. A tárogató hangja jeladás volt a konfetti háborúra. Pár perc alatt csupa repülő papír darabkákkal volt tele a levegő s a vidám korzó mulatozása még a tárogatót is túlhasogta. A konfetti háború este 9 óráig tartott s ez alatt valóságos ostromnak voltak kitéve úgy az urnák, mint a konfetti árus kereskedők.

Az urnánál begyűlt szombaton és vasárnap:

Bémer-téri kishidő: szombat 20491, vasárnap 21315 korona. Színházi szeglet Emke és Pannónia sz. 33558, v. 34667. Royal kávéház sz. 383—, v. 350—. Szent László-tér, Kishidő sz. 14562, v. 11301, Szent László-tér Teleky-utca sarok sz. 8225, v. 10543. Fekete Sas passage sz. 11716, v. 8925. Szent László-tér Kert-utca sz. 4892, v. 31—. Szent László-tér Zöldfa-utca sz. 5501, v. 3964. Pénzügyi palota Katolikus iskola sz. 16676, v. 4870. Törvényszéki palota sz. 13298, v. 40—. Uri-utca Fő-utca sarok sz. 16147, v. 13658. M. Á. V. állomás sz. 12691, v. 5428. Madonna gyógytár sz. 7825, v. 1881. Réti gyógytár sz. 4320, v. 4414. Teleky-ut Órangyal gyógytár sz. 4077, v. 1780. Szent János-utca Reich üzlet sz. 60—, v. 60—. Nagyvásártér Zöldfa-utca sarok sz. 743, v. 1534. Nagyvásártér Oroszlán gyógytár sz. 4135, v. 842. Kereskedelmi Csarnok Lloyd sz. 5615, v. 9970. Ghilányi-ut Hankovits gyógytár sz. 29—, v. 864. Ghilányisor Klein üzlet sz. 37—, v. 3637. Templom-téri gyógytár sz. 1918, v. 1893. Várad-Velence sz. 3820, v. 3763 korona. E szerint begyűlt az első nap 2411 korona és 10 fillér, második nap 1999 korona 12 fillér, összesen 4410 korona és 22 fillér. Az urnákon kívül 20 mozgó perselylyel gyűjtöttek 1000 koronát, a vívóakadémia és más előadások 500 koronát jövedelmeztek.

Vasárnap.

Második napon vasárnap, pompás derült idő kedvezett a gyűjtésnek. Szép asszonyaink és szép lányaink nem csak az utcákra kibehelyezték urnáknál, hanem az utcákon és tereken is erősen buzgokodtak, hogy minél több pénzt gyűjtsenek a humánus célra. Fiatal lányok virágokat, gyufát, képes levelező-lapot, sőt még cigarettát is árultak, s akit megfogtak, nem szabadult meg legalább is 40—50 filléren alul.

A közönség már délelőtt ellepte az utcákat, de különösen délben a Bémer-téren olyan tolongás volt a katonazene hangversenyénél, hogy alig lehetett közlekedni.

Közben az urnákba is folytonosan gyűlt a

pénz. Az Emke kávéház előtti urnánál megjelent egy pár bőkezű adakozó is, akik 10—20 50 koronásokat dobáltak be a kis ládikába.

Délután a Szent László-téren volt térszene. A közönség még nagyobb számban volt a hallgató a szebbnél-szebb darabokat. Az eső azonban alkonyatfelé elmosta a korszót.

A vidékeken szintén május elsején és másodikkán tartották meg a gyermeknapot, mely mindenütt igen szépen sikerült. A gyermeknap vidéki eredményéről ezután fogunk beszámolni.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

OLVASÓINKHOZ. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy szükségletüket lehetőleg azon cégnél sziveskedjenek besserezni, kik lapunkban hirdetnek és ilyen bevásárlás alkalmával mindig kérjük a „Tiszántul“ hirdetésére hivatkozni, mert ezzel olvasóink a kiadóhivatalnak is szivességet tesznek.

* **Ülések a városházán.** Ezen a héten ismét mindennap ülések lesznek a városházán. Ma, kedden, május 4-én délután 4 órakor a központi választmány tart ülést a jövő évi választók névjegyzéke tárgyában, holnap, május 5-én délután 4 órakor a kulturpalota építési programjának összeállítása ügyében lesz ülés a városházán. Csütörtökön, május 6-án délután 4 órakor a gyermekkorház igazgató választmánya ülésezik.

* **Az Akadémia diszülése.** Diszes közönség jelenlétében, köztük Apponyi, Darányi miniszterek, Mikszáth Kálmán, Wlassics, Thaly Kálmán, Bárczy István, nyitotta meg Berzeviczy Albert diszelnök az Akadémia diszülését. A megnyitó beszédet Werka Vince alelnök mondotta, sajnálkozván a miatt, hogy fogytán az akadémiai mecénások s a sajtó is ellenséges indulattal viseltetik az Akadémia iránt. A magyar sajtót a francia sajtó követésére buzdítja, amelynek Pour la gloire de la France a jelszava. Heinrich Gusztáv előadói jelentésének elfogadása után Thallóczy Lajos Kállay Béniről szemelvényt, Herczeg Ferenc a Csoda cimen rendkívül érdekes novellát. Asbóth János Bosnyák bánok és királyok tanulmányát mutatta be. A diszülés után lakoma volt.

* **Vörös május.** A szociálisták, mint minden évben úgy szombaton is felvonultak vörös zászlóik alatt és jelszavaik hangos kiáltozása mellett. Az idej felvonulásuk azonban még a tavalyinak is mögötte maradt és úgy látszik, hogy ez a folytonos kisebbedés a végbomláshoz fog vezetni. A felvonulás különben a nagy lármától eltekintve, minden különösebb rendezés nélkül ment végbe.

* **Az önálló iparosok figyelmébe.** A rendőrkapitányi hivatal figyelmezteti az érdekelte munkaadókat, hogy a 95613—1909. sz. keresk. miniszteri rendelet értelmében a munkásbiztosító pénztárba való biztosítási kötelezettségen azon körülmény, hogy az alkalmazás csak ideiglenes vagy átmenetileg történik nem változtat; tehát azon alkalmazottakat is be kell jelenteni a munkásbiztosító pénztárnál, akik 8 napnál rövidebb ideig vannak alkalmazva.

* **Az okányi bíróválasztás.** Okány községben a múlt évi december hó 14-én tartották meg a bíróválasztást, mely alkalommal M. Egri Ferencet választották meg bírónak. A választás ellen felebbezést adtak be az okányiak a közgyűléshez, a mely azonban a felebbezést elutasította. Most a közgyűlés határozata ellen ismét felebbezést adtak be az okányiak. A felebbezésben azt hozzák fel a bíróválasztás ellen, hogy Egri Ferenc nem lett volna még csak jelölhető sem, mert 1904-ben a Schwartz-féle birtokból 1200 holdat jégvertnek tüntetett ki, dacára annak, hogy egyáltalán nem járt jég s ez által az adóörles folytán a következő évben a községnek 8000 korona kárt okozott s az adó 38 százalékról 63-ra emelkedett. Kitagásolják különben a felebbezők a jelölést is, miért is kéri a választás megsemmisítését.

* **Tűz Köröstarjában.** Az elmúlt napokban nagy riadalom támadt a falu lakossága közt, mert az olaszii község részben hatalmas lángok csapdostak az ég felé. Kis Andrásnak a háza az összes melléképületekkel porrá égett. Szerencse, hogy az odaadón segédkező lakosság a tüzet lokalizálta. A kár igen nagy.

* **Halálozások.** Berettyóújfaluban e hó 1-én meghalt Borsy Ilma tanítónő. A megboldogult tizenhét éven át lankadatlan buzgalommal működött és úgy egyházi felsőbbsege, mint a kir. tantfelügyelőség mindig kitűnőnek minősítette. Társadalmi téren is nagy tevékenységet fejtett ki. Minden jótékony cél lelkes apostolt talált benne. Temetése óriási részvét mellett ment végbe. — Mint őszinte részvétellel értesülünk, mély gyász érte városunk egyik előkelő nagyiparosát Rék Ferenczet. Tegnap éjjel fél 1 órakor ugyanis 16 éves Mariska nevű leánya rövid betegség után elhunyt. A megboldogult fiatal leány temetése ma délután fél 5 órakor lesz a Kálvária-utcai 29. sz. háztól. Az elhunytat családján kívül számos rokon gyászolja.

* **Uj hadosztály-parancsnokság.** Bécsből jelentik: A király ez évi március hó 28-án kelt elhatározásával tudvalevőleg elrendelte, hogy Temesvár székhelylyel új lovassági hadosztály-parancsnokságot állítsanak föl. Az új lovassági hadosztály-parancsnokságot a 7. hadtest parancsnokságának rendelik alá s kötelekébe fog tartozni a 4. és 7. lovasdandár, továbbá a 4. és 7. számú lovagló tüzérszázad. Az új lovassági hadosztály keretében egyúttal lovas gépfegyverosztályt is szerveznek. Ennek állománya 3 tiszt, 57 ember és 60 ló, továbbá négy drb Schwarzlose-gépfegyver lesz s kiegészítése a 4. (budapesti) hadtest területéről sorozott lovasezredkekből történik. Az új gépfegyverosztály a II. Vilmos császár nevét viselő huszárezrednek önálló alosztálya lesz a tisztjei és legénysége ennek az ezrednek kötelekébe fog tartozni.

Nyári cikkek

u. m.: Angol zefir, francia delain, himzett moll, szines vászon, dívatos mosók és batisztok nagy választékban megérkeztek és kaphatók

■ HETI vagy HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE ■

Löwy P. és Társa cégnél Nagy Sándor-utca (Weiszlovits-ház.)

* **Betörés.** Vasárnap éjszaka háromnegyed 1 óra tájt Hausman Márton menház utca-fűszerüzletében Székely Pál 20 éves csavargó Csóka Ferenc 21 éves facér pék inas és egy heres a pince ablakon keresztül egy ajtó fel-feszítése után bemásztak és gyors csomagoláshoz láttak. 42 esomag fél kilogramos kókusz-sirt már ki is loptak, mikor a tulajdonos figyelmes lett a zajra. Lärmát csapott és az ablakon keresztül ki ugrott az utcára. Erre a betörők is menekülésre fogták a dolgot, azonban egyiküket Székely Pált, Hilinger Márton ügyvédjelölt segítségével a rendőrszem elfogta és a rendőrségre bekísérte. Székelyt lezárták, társait pedig keresi a rendőrség.

* **Megszurkált tanuló.** Vasárnap este 7 óra tájban a Színházból jövet Olasz Sándor 21 éves kereskedelmi iskolai második osztályu tanuló ki 2 társával haladt hazafelé, a Kaszárnya-utca sarkán Csorba József lakatos segéd minden ok nélkül megtámadta. Csorba, aki itt volt, bottal ütött Olaszra; ez az ütést fellogta és támadóját a földre teperte. Ekkor Csorba kést rántott és Olasz bal hónalján és bal lágyékán megszúrta. Sérültet a kórházba szállították, Csorbát pedig lezárta a rendőrség.

* **Oda van a 80 korona.** Özv. Szűcs Sándorné jelentést tett a rendőrségen, hogy ma délelőtt 10 óra tájban a kispiazi csirkesorban sárga bőr pénzerszényét négy drb 20 koronás bankjeggyel elvesztette. Keresték is a becsületes megtalálót, aki a talált pénzzel megelégedett, de nem akadtak rá a nagy tolongásban.

* **Kiő az aranyóra.** Móga Demeter almamezői illetőségű 19 éves napszámos fiu tegnap délelőtt a piactéren egy kettősfedelű női arany órát kínált jutányos áron megvételre. Mután a fiu az óra holszerzését igazolni nem tudta, a rendőrségre került és lezárattott. Az arany női óra tulajdonosát pedig ez uton hívja fel a rendőrség, hogy tulajdonosa átvétele végett és egyuttal panaszja megtétele céljából jelentkezzen a büntügyi osztálynál.

* **Elütötte a kocsit.** Tegnapelőtt délelőtt 10 óra tájban Rubinstein Ignác és fia kezéret szállítván a nagyvásártéren Lunka Mária p.-szet mártóni lakost elütöttek úgy, hogy az asszony jobb lába térdben eltört. A súlyosan sérült asszonyt mentők a kórházba vitték. Rubinsteinék ellen a rendőrség folyamatba tette az eljárást.

* **Elázott hadfi.** Vasárnap hajnali 3 óra tájt Matyika Illés 37-es közlegény betántorgott a Korona kávéházba, ahol részeg állapotára való tekintettel meg nem tűrték, ellenben kilökték. A részeg katona erre a Kert-utca 2. sz. a ház kapujának esett, verte a kaput oldal fegyverével és félórán keresztül szilajul csengett. Végre is becipelték a rendőrségre és itt átadták a katonai őrzésnek.

* **Fontos ujjítás.** Lapunk kiadóhivatala engedve a közönség köréből ismételtlen hozzá érkezett óhajnak, a napokban megnyitotta az »Apró hirdetések« rovatát. Fontos ujjítás ez azért, mert 40 fillérért bárki hirdethet: aki állást keres, aki állást ad, aki lakást keres, vagy ki akar adni, vagy akinek eladni valója van, vagy valamit megvételre keres és így tovább. Lapunk elterjedtsége pedig elég garantálja, hogy az apró hirdetéseknek meglesz az óhajtott eredménye. Az apró hirdetések ára: minden szó 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. A legolcsóbb apró hirdetés ára 40 fillér. Az apró hirdetések díja előre fizetendő.

x **Üzlet áthelyezés.** A nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy női kézimunka, rövidáru, vászon, fehérnemű és kötött áru üzletemet folyó év május hó 1-től Rakóczi-ut 276 sz. saját házámba helyezem át (Sebő Imre könyvkereskedő helyébe) Orsolya-zárdával szemben. — Mély tisztelettel Oláry I.

x **Uj iparvállalat Nagyváradon.** Nagyvárad városa — fokozatosan — lépésről-lépésre halad. Különösen az ipar és kereskedelem terén emelkedik folyton. Ez alkalommal is egy új cég letelepüléséről számolhatunk be olvasóinknak. Reisz Miksa butorgyáros, kinek már 35 év óta van Békés-Csabán butorgyára itt Nagyváradon a Sas-utcában fényes üzletet nyitott. A cég állandóan több mint 100 munkást foglalkoztat és hogy termékei jók, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy áruit külföldre is exportálja. A gyár asztalos, kárpitós, képfaragó és esztergályos munkákat készít és munkáinak jóságáért kezesseget vállal. Hgy a Reisz Miksa butorgyára csak jó munkákat készít élénken igazolja, hogy már eddig is vagy 500 iparost neveltek, kik részben önállóak, részben pedig igen szívesen látott munkások. Reisz Miksa ez uton hívja meg olvasóinkat! — Természetesen bevásárlási kényszer nélkül butorkiállításának megtekintésére.

x **Villamos világítási és csengő berendezések, remek csillárok** Stern A. Vilmosnál Bémer-tér 2. Telefon 556. *Éjjel is van szerelő.*

x **Csillárok** témtárgyak csiszolása, fényezése, *Auerégek* s ezek jókarbantartása Stern A. Bémer-tér. Telefon 556.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Ideál.
Szerda: Három feleség.
Csütörtök: Elvált asszony.
Péntek: Tatárjárás.
Szombat: Szerencse fia.
Vasárnap: d. u. Gyurkovits leányok, este Csepütrágók.

Az ideál.

— Színmű 3 felvonásban. Irta: *Rózsahegy* Kálmánné. A Szigligeti-színházban először adták 1909. május 2-án. —

Valamelyik lapban olvastam az Ideál szerzőjének a nyilatkozatát, melyben panaszkodott, hogy darabját Budapesten csak kihagyásokkal adták elő. Hát én nem tudom, hogy a váradi előadás kihagyásokkal ment-e vagy sem. De hogy a szerzőnek az a legjobb akarója, aki mentül többet kihagy a darabjából, az bizonyos.

Egy csomó feminista szónoklat, meg még több Birch-Pfeiffer és Beniczky-né-regény hatása alatt született meg a vasárnap bemutatott darab. Van benne ah és oh minden sorban (szegény Hevesi Mariska héttives szerepében harmadfél iv sóhajzás), könny, szabad szerelem, haldoklás, flirt, limonádé quantum satis, elmélkedés a nagy érzésről: a férjes asszony szerelméről egy idegen iránt, gyászruha, sőtét éj s végül zeneszó mellett ugrás a tengerbe. Azt hiszem, ezért az igen megható ugrásért készült az egész darab.

Ezzel el is mondtuk a darab tartalmát. Kiegészítésül még megjegyezhetjük, hogy az első felvonásban megismerkedünk a hősnővel, Mariammal, aki a becsületes férje mellett beleszeret egy írba Charlieba. Ideáljává lenni azonban nem akar.

A második felvonásban Marian nagy beteg, fél a haláltól s elárulja, hogy Charliet szereti, s akarja látni. A férj sziveskedik neki az udvarlót elhozni. Ölekezés, csók, a fél felvonás alatt egyre biztatja Marian Charliet: csókolj, oh csókolj! Eme biztatások közepette

haldokolni kezd, de nem hal meg, mert bár a haldoklás alatt a függöny véstjósólán legördül, a harmadik felvonásban Marian a tengerparton üdül. A II. felvonásra nem emlékszik (boldog halandó!). Jön Charlie, megkéri a kezét, a történetek után kötelességének tartja. Marian bü marad férjéhez s mikor megtudja, hogy Charlie másoknak is udvarolgat, győz benne végleg a férje iránti érzelm. Csak azzal nincs tisztában, megérti-e a férje, hogy a Charlie iránti szerelem nem érintette a férj iránti érzéseket? Ez volna az Ideál problémája, amit másképp úgy is mondhatunk, megérti-e a férje azt a »nagy érzést«, hogy a felesége ő mellette mást is szeressen? A férj nem hajlandó megérteni, sőt válni akar s zordonan távozik. Közben Charlie a nélkül, hogy Marian közzellettét sejtene, udvarolgat, songoráztat magának egy zárt terrazon. Künn sötétség, szél, hullámzó tenger — s ugyanazon dal hangjai mellett, melyet egykor ő játszott Charlienak, Marian beleugrik a tengerbe.

A második felvonás után valaki azt a megjegyzést tette: a beteg meggyógyul, de a darab meghalt. A harmadik felvonás után kétségtelen, hogy mind a kettő meghalt. Pedig néhol észrevettünk olyasmit, hogy sajnálnunk kell a darab balsikerét. A szerző nem kezdő író, itt-ott nekilendül, egy-két nyomot helyesen talál el s a téma is olyan, hogy talán lehetne belőle más felfogással színdarabot írni — de nem limonádéval. Az a rettentő sok érzélgés részben mosolyt, részben ásitást provokál, de egyáltalán nem halt meg. A tömérdek lélektani képtelenségről ne is beszéljünk, arról sem, hogy a szerző a színpadi technikának csak az elemeit tudja. A darab hát a közönség minden udvariassága mellett — a bájos szerzőnőt zajos tapsokkal hívták a lámpák elé — csöndesen megbukott. Ez a kudarc azonban mutassa meg a szerzőnek, milyen irányban képezze magát tovább s ha megfogadja a tanulságot, talán később sikere is lehet.

Az előadás mindent megtett a darab megmentésére — bizony szegényke a legjobb igyekezet mellett is menthetetlennek bizonyult. Még a színházi orvosnak is ez volt a diagnózis. A szereplők csak maguknak tudtak elismerést kivívni, már amennyire az unatkozó közönség elismerést adhat. *Hevesi* Mariska önmagát multa felül unalmas, sűrű könnytől csepögő, kétségbeejtően szentimentális szerepének lelkiismeretes kidolgozásával. A felvonások végén többször is hívták a lámpák elé partnerével, *Tóth* Elekkel együtt, aki az író szerepét játszotta, szintén jobb sorsra érdemes buzgalommal. E *Kovács* Mariska egy kis szerepet játszott s pompás alakításával nagyban hozzájárult, hogy a közönség a darabot végignézte. A többi szereplő, *Szarvasi*, *Sik* Rezső, *A. Erdélyi* Irma szintén megtették, amit színész megtehet. Ez az igyekvés buzdítsa a bájos szerzőnőt, hogy legközelebb jobb darabban lépjen a közönség elé; van okunk remélni, hogy ha olvasmányai összeavart reminiscenciáitól megszabadul, fog jobb dolgot is írni. Amiótt Beniczky-né limonádéval írt, nem okvetlenül szükséges minden írónőnek kicserélnie a tintatartóját limonádés pohárral.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Első hangverseny a Vigadóban. Pár nap választja el Nagyvárad közönségét, hogy megismerkedjék azzal a káprázatosan szép Vigadóval, amely ezután külön speciális híressége lesz városunknak. E hét szombatján

nyilik meg ugyanis a nagyközönség előtt a Fekete Sas vígadó része, az a művészi tökélyvel, gazdag pompával létesített gyönyörű két terem, amely a jövőben színhelye lesz e város multságainak, hangversenyeinek és egyéb alkalmaknak mikor a város társadalmá találkozik ad magának. Mindjárt e bemutató estét követően nagyszerű hangversenyt fog rendezni a Vigadó nagytermében a *B. M. K. E.* melynek sikerült a hangverseny szereplőit olyan előkelő művészi erőt megnyernie, hogy a Vigadóban lezajló első hangverseny igazán stílusos bevezetője lesz a sorban majd következő későbbi hangversenyeknek. Ez első hangverseny május 10-én este lesz, mikor is a nagyváradiak kedvence *Stefaniai Imre* zongoraművész fog egy gazdagon egybeállított műsört lejátsszani. Kivüle *Sebők Sári* az operaház ujjonnan és máltán feltűnt énekművésznője fog szerepelni a hangversenyen legjobb számaival. A hangversenyre, melynek részleteit legközelebb adjuk, jegyeket *Sebők Imre* Rákóczi uti könyvkereskedésében már elő lehet jegyezni. A hangverseny belépő jegyeit lehető olcsó áron szabták meg, hogy a kitűnő hangversenynek minél nagyobb látogatottságot biztosítsanak. A hangversenyen közreműködő *Sebők Sári*, *Sebők Antal* kassai I. o. honvéd főorvos ezredes leánya, aki iskolai elvégzése után nyomban a bécsi udvari színházba lett szándékozva és ott hatalmas sikerei voltak. A hangversenyre le fog jönni *Sebők Antal* is, akit jókedélyéről és híres humoráról mindenütt ismerik. A *Sebők Sári* közreműködése elé városszerte nagy érdeklődéssel néznek.

TANÜGY.

A tanítóegyesület tavaszi közgyűlése.

A »Biharvármegyei Általános Tanító Egyesület« Központi Járás köre f. 1909. év május hó 8-ik napján d. e. 10 órakor a közs. polgári iskola dísztermében (II. em. 31. ajtó) rendez tavaszi köri gyűlést tart. A gyűlés tárgyai: 1. Az elnök megnyitó beszéde. 2. Dr. Grósz Menyhért kir. törvényszéki orvos, főreáliskolai egészségtan tanár előadása a gyenge-tehetségű gyermekekről. 3. Farkas Etelka nagyváradi közs. isk. tanítónő felolvasása: »A művelődés hatása a köznevelésre« című pedagógiai tételről. 4. »Szerenád a Tisza ház előtt« Vonós négyes az Ocskay brigadérosból. — Előadják: Pásztorné F. Irén m. óvónő, Báthy Zoltán polg. isk. tanár, Balogh Károly közs. isk. igazgató és Kürthy István zenetanár. 5. Az alelnök záróbeszéde.

TÁVIRATOK.

Kaas Ivor állapota.

Budapest, május 3. Kaas Ivor báró állapotában ismét rosszabbodás állott be. Tegnap a képviselő oly rosszul lett, hogy szanatóriumba kellett szállítani, ahol megoperálták.

Olaszország köszönete.

Budapest, május 3. Az olasz külügyminiszter tegnap melegebű köszönő levelet intézett Vaszari Kolozs hercegprimáshoz és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez. A levélben a külügyminiszter azt a nagyaldozat-készséget köszöni meg, melyet tanusított az ország a messzinai földrengés áldozatainak felsegélyezése körül.

Május 9 órakor
16-án

a budapesti

ROYAL CABARET

vendégjátékai

a Zöldfa szálloda

ujjonnan átalakított emeleti
összes helyiségében.

Műv. igazgató és tulajdonos:

Szathmáry Árpád

Antal Erzsébet coloratur,

Bátory Elza szubrett-énekesnő,

Poor Lili drámai cabaret,

Latabár Endréné komika,

Dobos Margit naiva,

Vidor Ferike szubrette,

Lubinszky Ödön, dráma,

Gergely Lajos bonvivánt rendező,

Boros Géza cabaret-comikus,

Márkus Iózsef cabaret-tenor,

Nagy Jenő naturburs,

Kiss Jenő comikus,

Vértés Elemér színész,

KIORY'S

világhírű humoros vadászjeleneteivel.

THE ME LORD SYSTEMS

angol excentrikus táncművésznők.

Hirdetéseket vetítés és függönyre jutányosan elfogad az igazgatóság.

Értekezhetni folyó hó 5-től Kiss Jenő titkárnál a Royal Cabaret irodájában Zöldfa-szálloda. I-ső emelet.

NYILTTÉR.

Képeslap nagy áruház!

Benkő Artur

könyv- és papirkereskedése
Modern Antiquariuma

Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Helyi és vidéki telefon szám 870.

Állandóan raktáron vannak a világ-irodalom újabb és nevezetesebb termékei, melyekből kívánatra megtekintésül is küldök. Hazai és külföldi jogi és technikai munkák, dísz- és ajándék-művek, ifjúsági iratok, képek-könyvek, regények gazdag raktára. Tan- és segédkönyvek, továbbá az összes tanintézetekben szükséges könyvek nálam előnyösen és gyorsan beszerezhetők. Elfogad megbízást könyvtárak berendezésére és felszerelésére, meglevők kiegészítésére és állandó karbantartására, ugyancsak előfizetéseket a világ összes lapjaira a leggyorsabb kézbesítés mellett. (Ódora) Antiquarium könyvek fél áron. Papíráruk, levélapok, díszdobozok. Zsebműraktár. Írószerek és modern iroda berendezések nagyválasztékban.

A Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a Szent László-tér és Zöldfa-utca sarkán levő Deutsch K. I.-féle ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 29

Buza ápr.	50 kilogrammonként	14.35
Buza májusra	—	13.97
Buza okt.	—	11.80
Rozs májusra	—	—
Rozs ápr.	—	—
Tengeri máj. 1909.	—	7.48
Tengeri jul.	—	7.75

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 29

Oszták hitelrészvény	—	634.—
Magyar hitelrészvény	—	736.75
Leszámitoló bank	—	482.—
Rumunurányi	—	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	—	697.50
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. április 29

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75

Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlávon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény — — —	730.—
Magyar hitelrészvény — — —	748.—
London vista — — — — —	631.50
Páris vista — — — — —	689.50

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

37

Van olyan szabó, ki nagyfent dicsekedik ekképen: N. N. ur sohasem kerül be a képviselőházba, ha az a Ferencz József kabát, mit én művészeltem, termete előnyeit ki nem emeli, X. gróf csak az én mellényeimben ellenállhatatlan.

Hiába, a halhatatlanságban mindenki osztani akar, s ha úgy árulnak, mint némely hivatalokat, Magyarország államadosságát ki ehetne fizetni . . . rövid, de nagyon rövid idő

alatt . . .

Ilyen komédiás az ember . . .

Az újságközlemény megjelenése után egy fiatal ember jelentette be magát Emánuel urnál. Jelentéktelen emberke volt, olyan, mint a színész, ki egy-két szót mond el, hogy a cselekvényt tolja vagy a hirt jellemezze, a hallgató előtt ki-domborítsa, a mesét kommentálja.

Sokféle egyéniség és egzisztencia szivja a levegőt a szőke Dunánk partjain, Van olyan is, ki abból él, hogy az elrohánó habok gyűrűjét olvassa . . . Ez a fiatal ember is ilyenféle szerencsevadász volt. Valamelyik humorista tréfás egy magyar Kongó-államot indítványozott. Ebből a tréfás magból komoly gyom keletkezett: »A magyar Kongó-állam ideiglenes alakuló bizottsága« . . . Kongó zsebű egyének százával, ezrével jelentkeztek a válasza dupla, tripla bélyeget mellékelve. Férfiak, nők az értelmiség osztályából. A lapok irtak is erről a mozgalomról. A kivándorlóknak azonban nem volt pénzük. »A magyar Kongó-állam ideiglenes alakuló bizottsága« elnöke egy lengyel gróf arra az eszmére jött, hogy királyt kellene fogni, ki az alakulás és kivándorlás költségeit viseli . . .

Eloolvasta az »új csillag regénye« című hírlapi közleményt és ebből teremtett magának eszmét. Gazdag feltűnni vágyó földbirtokos, az uralkodó herceg második fia, ezek reszkirohatnának valamit. Erre lehetne részvénytársaságot építeni az európai nagyhatalmak is pártolnák.

— Gróf Jagellinszki Boleszláv ur ő méltósága; . . . jelentette az inas . . .

Móni bácsi nem azért volt Ünnepegy Pa-

rázs, hogy ünnepegyes ne tudott volna lenni.

Két lépést tett előre, jobb kezét nyújtotta gróf Jagellinszkinék, balkezeivel helyet mutatott.

A gróf elfogadta s a pámlagon egymás felé fordulva igyekeztek udvariaskodni.

Gróf Jagellinszky Boleszláv szónokias modorban terjesztette elő nagyszabásu programját és meghívását . . .

Nagyságos uram!

A tulnépesedés, társadalmunk látható rohamos elszegényedése indított engem, az emberszeretet hirdetőjét a nemes eszmére, mit nagvságodnak szerencsés vagyok előadni. Távol Magyarországtól, Afrika bensejében egy állam alakul, én mindjárt amellett egy másik államot »Uj Magyarország« címén akarok alkotni. A köztársaság nem képezi politikai ábrándomat, hanem egy független királyság, a miénknél sokkal felelősebb miniszteriummal; stb. stb. Kiadtam programomat. Számosan jelentkeztek, melyből meg lehet alkotni a királyság keretét. Van törvénytudós, hadvezér, bankár, orvos, mérnök, politikus, gyáros, feltaláló, közigazgatási kapacitás, elméleti gyakorlati gazda, drámaíró, színész, festő, színésznő, távirásznő, vasuti pénztárnoknő, tanítónő, írónő, elvált özvegy, veres-kereszt ápolónő stb. stb. Minden van, csak király nincsen. Családomnak távoli rokonunk gróf Benyovszky Móricz kalandjai óta az állam alapítás kedvenc eszméje.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSEKIOS GYULA.

Sebők Sári

a M. kir. Operaház tagja

és

Stefániai Imre

Zongora művész

1. hó 10-én a »FEKETE SAS« Vigadó új nagy disztermében a »Biharvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület« javára HANGVERSENYT rendeznek.

Jegyek előre válthatók: *Sebő Imre* könyv- és papirkereskedésében.

Helyárak: Páholy 30 kor., Páholyülés I-ső sor 8 k., II-ik sor 6 k., Zsöllye 8 kor., Körszék 6 kor., Támlásszék 4 kor., Zártszék 4 kor., Erkélyülés I—II. sor 4 kor., III—VII. 3 kor., Állóhely 2 korona.

MINDENNEMŰ

BUTOROK

háló- ebédlő- és szalon berendezések a legszolidabb kivitelben a részlet üzlet megszüntetése folytán **legolcsóbban** :: vásárolhatók ::

Stern Vilmos

kárpitós és butorüzletében

Nagyvárad, Nagypiac-tér, (Óvári-ház)

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznővények és menyasszonyi koszorúk **mélyen leszállított árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH** :: **IRMA**, művirágkészítő. ::

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos
Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönböztetve mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos áráért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-utca 46. szám. — Jó fiúk tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra azonnal megjelenek.

Szives tudomásul!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint helyben a Rákóczi-uton a volt Bartos H. és Társa ernyő- és harisnya-különlegességi helyiségben egy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett izlésű **női kalap, ernyő**, harisnya és keztyű különlegességi üzletet nyitok, melyet e hó 5-én nyitok meg.

A n. é. közönség tömeges pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

SZOLID SZABOTT ÁRAK!
:: TELEFONSZÁM 130. ::

UJHELYI RÓZA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut, Városi Bazár-épület.

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon, Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készítek modern pirncess-ruhákat, angol kosztümöket, izléses toalet-
teket, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás. Rendkívül olcsó áruk.

Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit!

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Két tanuló

felvétetik a Szent László-nyomdában.

Tanuló

felvétetik Benkő könyvkereskedőnél Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Egy

használt puld és pénztár-asztal eladó. Nagyvárad Hítelbank Kossuth Lajos-u.

Építkezési

vasgerendák, fürdőszoba berendezések, kovácsolt és öntöttvas, valamint kő-agyagcsövek fekete és horganyzott sodronyfona-tok, Rábitz fonatok, legjobb szerkezetű jégszekrények, és fagyaltgépek nagy vá-lasztékban és olcsó árban kaphatók **Andrényi Károly és Fiai** cégnél Nagyvárad. Ugyanott villany és légszesz csillárok, továbbá vetőgé-pek minden elfogadható árban kiárusítatnak.

Gazdasági gépek,

gőzmotorok, gáz, petrolum, benzin, nyersolaj, szivógáz-motorok és malomberen-dezések gyárilag javítottak és felszereltek. — Nagyvárad, Kolozsvári-u. 29-43. Debreczeni Lajos gépjavitó műhelyében.

Kauczil és Széles

műbutor asztalosok Körös-utca 9. Jutányos árban ké-szítenek háló és ebédlő szoba berendezéseket.

Három

Pallas-Lexikon, teljes 18 kötet olcsón eladó **BENKŐ** antiquariumában Nagy-várad, Rákóczi-ut.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban **Reichard** áruházában kap-hatók.

Egy

jó állapotban levő salon-garnitúrát keresek megvé-telre. Cim e lap kiadójában megtudható.

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat a Szent László-nyomda ké-szít. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a leg-jobbak.

Lakás

keresőknek ajánljuk pró-bálkozzanak meg a Tiszán-tul apróhirdetéseivel.

Kitűnő

Hegyborok! Jégbehűtött kőbányai sör; legolcsóbb: Mertz bodegájában, Körös-utca 20.

Weisz Izsó

bádogos és vízvezeték be-rendező, elvállal új mun-kát és javításokat. Kolo-s-vári-utca 17.

Fudally Bálint

férfi szabó

lakását **Sal Ferenc-utca 14. sz.** alá helyezte, ahol a legújabb anatómiai szabás, szolid határozott árak mellett lesznek a mélyen tisztelt urak ki-szolgálva.

Teljes tisztelettel

FUDALLY BÁLINT

Sal Ferenc-utca 14. szám.

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1-1 korona. Ára 1-1 korona.

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas” gyógyszer-táraban Nagyvárad, Szent László-tér.

Nemzeti Szálloda Nagyvárad, Kert-u.

SZÁLLODA. . . ÉTTEREM.
KÁVÉHAZ.

:: ÓRIÁSI KERTELYISÉG ::

Nagyvárad egyik leg-szebb kerthelyisége meg-nyílik a legközelebbi va-sárnap.

KATONAZENE.

KITŰNŐ HEGYI ÉS FAJBOROK

KŐBÁNYAI VILÁGOS ÉS

:: :: BARNA SÖR :: ::

ELSŐRENDŰ MAGYAR

:: :: :: KONYHA :: :: ::

ZÓNAREGGELI,

FIGYELMES KISZOLGÁLÁS

Tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

bérlő.

Legrégibb és legmegbízhatóbb

nyaralási vállalat!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra épült és fővárosi mintára be-rendezett

Molykár elleni megóvó és biztosító vállalatunkra,

melyet a **Heiman Lipót és Tsa** cég eddigi nyaralási vállalatával tete-mesen kibővítettünk.

Elfogadunk nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrme árukat, függő-nyöket, szőnyegetek stb. Azokat saját műhelyünkben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatjuk vissza.

Kivánatra azokért házhöz kül-dünk; az üzlet tűz- és betörés ellen biztosítva van. Becses part-fogást kérve maradtunk

Kiváló tisztelettel

Zboray Gyula és Társa
szücs üzlet **Fő-utca 7. szám.**

Telep **Körös utca 32.** (Saját-ház.)

Van szerencsém értesíteni az elő-kelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket**, és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej **modern divattal ha-ladva** a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divat-lapokkal teszem tiszteletemet, eset-leg vidékre is.

Számos partfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű diszitő és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! ! Költségvetések díjtalanul ! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

GRÜN EMÁNUEL

könyvkötő

műhelyét május 1-én áthelyezi a Zöldfa-utcába, özv. Kurländerné házába.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és

:: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azo-kat jóállás mellett pontosan javítom. Főörekvésem, hogy a mélyen tisz-teit közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve va-gyok mély tisztelettel

P E T R I Á R P Á D

órásmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizáró-lagos raktára Nagyvárad és Bihar-:: megye részére. ::

